

43. Гончар О.Т. Щоденники: У 3 т. / В.Д. Гончар (упоряд., підгот. текстів, передм.). – Т.2: 1968-1983. – К., 2002.
44. Бажан М. До кінця розгромити і викоринити рештки буржуазно-націоналістичної ідеології // Вітчизна. – 1946. – №9.
45. Бажан М. До кінця викорчувати буржуазно-націоналістичні погляди в питаннях історії та літератури України // Радянська Україна. – 1946. – 17, 19 листопада.
46. Бажан Н. Против националистических извращений в современной науке об истории Украины // Правда Украины. – 1947. – 17 декабря.
47. Карбованих слів володар. Спогади про Миколу Бажана. – К., 1988.
48. Теличко А. Державна діяльність М. Бажана в 1943-1949 роки // Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Історія. – 2007. – №89-90.
49. Л. Медведь. Спогади сучасників / Під заг. ред. Ю.І. Кундієва, І.М. Трахтенберга. – К., 2005.
50. ЦДАВО України. – Ф. 2605. – Оп. 8. – Спр. 3.
51. Ангелина П.Н. Люди колхозных полей / Лит. запись А. Славутского. – М., 1954.
52. Посмітний М.О. Торжество Серпа і Молота / Літ. запись С.І. Швеця. – К., 1967.
53. Посмітний М.О. В чорноморських степах / Запис В. Минко. – К., 1974.
54. Державний архів Запорізької області. – Ф. Р-3333. – Оп. 1. – Спр. 8.

Штейнле А. Ф. Этнический состав и национальные идентичности номенклатурной элиты УССР (1945-1953 гг.)

Объектом исследования стал этнический состав номенклатурной элиты послевоенной Украины. Показано, что, невзирая на преобладание украинцев среди верхушки, их национальная идентичность была достаточно деформированной. Главными же носителями украинской идеи среди руководителей УССР выступали представители творческой интеллигенции.

Ключевые слова: номенклатурная элита, этнос, национальная идентичность.

Shteinle O. F. Ethnic composition and national identities of nomenclature elite of Soviet Ukraine (1945-1953)

Ethnic composition of nomenclature elite of post-war Ukraine is examined. It will be that, without regard to predominance of Ukrainians among the apex, its national identities were deformed enough. And the main transmitters of the Ukrainian idea were the representatives of Ukrainian intelligentsia.

Keywords: nomenclature elite, ethnic, national identity.

УДК 94(092)“1945/1954”

О. М. Сич

ДМИТРО ДОНЦОВ В ІСТОРІЇ ЗАКОРДОННИХ ФОРМАЦІЙ ОУН (1945–1954 РР.)

Як у міжвоєнний період ОУН, так і в післявоєнній еміграції її Закордонні Частини зазнали формотворчого ідеологічного впливу Д. Донцова. У свою чергу пізніше, трансформувавшись в цілісну ОУНр та перенісши свою політичну діяльність в Україну, ця націоналістична структура об'єктивно сприяла відродженню “добу Донцова” в Україні. А тому дослідження впливу Д. Донцова на становлення ЗЧ ОУН і становить зміст цієї статті.

Ключові слова: закордонні формації ОУН, світоглядні основи ОУН, еміграція, ідеологічна дискусія.

Зі здобуттям незалежності України та Української держави актуалізувалися дослідження феномену українського націоналізму – його світоглядних витоків, ідеологічного фундаменту, історії політичного руху. Такий інтерес науковців є цілком закономірним. І не тільки з уваги на академічну потребу заповнити білі плями тих історичних тем, на які свого часу існувало табу радянського режиму. Адже етап становлення національної держави не може відбуватися інакше, як на фундаменті ідеології націоналізму з її наріжним принципом захисту інтересів власної нації. У програмному вимірі цей принцип трансформується у завдання розбудови національної держави, як найефективнішого інструменту такого захисту.

Дослідження українського націоналізму як політичного руху має і цілком прикладне політологічне значення. Адже протягом всього періоду незалежності націоналістичні організації брали активну участь в суспільно-політичному житті – в різні періоди з різною інтенсивністю та результативністю. Сучасні кризові політичні процеси в державі дають підстави говорити, що їхня роль буде посилюватися. Отож, розуміння політичного елітою ідеологічних основ та знання історичних витоків сучасного українського націоналізму сприятиме цивілізованому веденню політичної боротьби й досягненню стабільності і безпеки в суспільстві.

Цілком закономірним у цьому контексті є інтерес науковців до одного з фундаторів ідеології українського націоналізму Д. Донцова, особливо в 125-ту річницю з дня його народження. Його постать, творча спадщина та вплив на ідеологічне становлення націоналістичного руху ще за життя стали об'єктом серйозного наукового аналізу в українській еміграційній науці, а зі здобуттям Незалежності – й в Україні. Прикладом можуть бути фундаментальні здобутки української еміграційної науки – праця П. Мірчука з історії ОУН, дослідження М. Сосновського і Р. Єндика про Д. Донцова, збірник “Євген Коновалець та його доба”, сучасні українські дослідження про Д. Донцова С. Квіта, М. Чугуєнка, Я. Дашкевича, О. Багана та колективна монографія “Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія”. Відповідна тема була порушена і в статтях автора [1–14].

Однак у вказаних працях недостатньо відображений еміграційний період діяльності Д. Донцова та його вплив на громадсько-політичне життя української діаспори. Єдиний із зазначених авторів М. Сосновський схематично описує цей період його життя, а С. Квіт, Я. Дашкевич та О. Баган окреслюють тло того ідеологічного протистояння і шельмування, в епіцентрі якого опинився Д. Донцов.

У той же час В. Янів справедливо зазначає: “Його ідеологія мала великий вплив на молодь “30-их рр.”, а його тези стали у великій мірі основою рев[олюційно]-підпільної діяльності ОУН аж до післявоєнних років”. А С. Квіт, характеризуючи еміграційний період життя Д. Донцова, зазначає: “Доба Донцова відходила, щоб знову відродитися на рідних землях наприкінці 80-х років” [15, с. 576; 5, с. 206].

У зв’язку з цим наголосимо, що невід’ємною складовою ОУН післявоєнного періоду були Закордонні Частини (ЗЧ) ОУН. Після розгрому ОУН в Україні як цілісної структури ця формація спочатку фактично, а від 1968 р. і юридично стала спадкоємцем ОУН-бандерівської, що вживає ідентифікуючий додаток “революційна” (ОУНр). Зі здобуттям Незалежності три відлами ОУН – ОУН-мельниківська (ОУНм), ОУНр та ОУН за кордоном (ОУНз) – переносять свою діяльність в Україну, створюючи громадські та політичні організації. Це був один зі шляхів відродження в Україні націоналізму як організованого політичного руху та ідеології. Органічною складовою цього процесу було й поширення творів Д. Донцова та культивування його філософсько-світоглядної системи [16, с. 50–54].

Як у міжвоєнний період ОУН, так і в післявоєнній еміграції її Закордонні Частини зазнали формотворчого ідеологічного впливу Д. Донцова. У свою чергу пізніше, трансформувавшись в цілісну ОУНр та перенісши свою політичну діяльність в Україну, ця націоналістична структура об’єктивно сприяла відродженню “доби Донцова” в Україні. А тому дослідження впливу Д. Донцова на становлення ЗЧ ОУН і є завданням цієї статті.

Відповідно до запропонованої автором періодизації історії ЗЧ ОУН період їх становлення охоплює час 1945–1954 рр. та включає в себе початковий етап діяльності у формі Закордонного Центру (ЗЦ) ОУН протягом 1945–1946 рр., його трансформацію у ЗЧ ОУН, формування їхньої організаційної мережі, спеціальних підрозділів, налагодження системи внутрішньої вишкільної роботи, заснування мережі друкованих органів тощо. Знаковою віхою цього періоду є внутрішньоорганізаційна дискусія, що перманентно тривала протягом 1946–1954 рр. і завершилася виходом опозиційної групи з Організації та заснуванням нею іншої структури ОУНз, популярно званої як “двійкарі” [17, с. 93–134].

Перебуваючи в еміграції, Д. Донцов, як і в міжвоєнному періоді історії ОУН, залишався поза її організаційними межами. Його ідеологічна система також не була для Закордонних Частин офіційною світоглядною доктриною. Проте сам Д. Донцов продовжував мати серед їх членства беззастережний ідеологічний авторитет. Зрештою, цілком закономірно, адже Провід ЗЧ ОУН очолювали діячі, виховані і світоглядно сформовані на його публіцистиці та ідеалістичній філософії міжвоєнного періоду – С. Бандера, С. Ленкавський, Я. Стецько.

Зокрема, внесок Д. Донцова в ідеологічне становлення ОУН та його праці з ідеології українського націоналізму стали предметом вивчення в системі внутрішнього вишколу Закордонних Частин, а, отже, були задіяні до процесу світоглядно-ідеологічного формування членства. Аналіз матеріалів курсу вишколу, розробленого в 1946–1947 рр., вказує, що при викладі історії українського націоналізму членство ЗЧ ОУН отримувало з уст лекторів високу оцінку вкладу Д. Донцова в ідеологічне оформлення націоналістичного руху. “Повну оцінку Донцова треба залишити історії, але вже сьогодні можемо ствердити, що заслуги Донцова мають історичне значення. Він своїми творами формував беззастатний тип української людини, позбавивши її традиційної беззубості, хитливості, м’якості й безхребетності”, – влучно зазначає автор 4-ї лекції курсу “Історія українського націоналізму” [18, арк. 197 зв.].

У цій же лекції перераховано ті основні проблеми, які піднімав у своїх творах Д. Донцов, і які, на думку автора лекції, “стали в майбутньому основними ідеологічними засадами націоналістів”: 1) Москва – ворог України число 1; 2) Україна з Європою проти Москви; 3) Програмна мета боротьби – міцна і могутня Українська Держава; 4) Критика квалітету української політичної думки українофілів і соціалістів; 5) Сильна й волюнтаристична українська національна духовність; 6) Стратегія і тактика, легальні та підпільні форми політичної боротьби. Відповідно пропонувалися до опрацювання і твори Д. Донцова: “Підстави нашої політики”, “Сучасне положення України й Росія”, “Націоналізм”, “Дух нашої давнини”, “Політика принципальна чи опортуністична”, “Маса та провід” [18, арк. 197 зв.].

Цінним джерелом для вивчення ідеологічного впливу Д. Донцова на становлення ЗЧ ОУН виступають і вишкільні праці С. Ленкавського, одного із співтворців та ідеологів ОУН, які були написані в цей же період. У структурі ЗЧ ОУН він обіймав посаду заступника Голови Проводу із внутрішньоорганізаційних питань, розробляв систему внутрішнього вишколу та особисто готував для нього матеріали з історії та ідеології ОУН.

У праці “Націоналізм на Україні” С. Ленкавський публіцистичну діяльність Д. Донцова характеризує як “агресивний натиск націоналізму на політичну ідеологію українства, зроджену в добі неволи” [19, с. 110]. У вишкільній праці “Український націоналізм” він вже більш повно і масштабно окреслює роль Д. Донцова у розвитку українського націоналістичного руху: “...Він займає дуже важне місце в розвитку руху, бо сформував основні позиції українського націоналізму, а своїми писаннями – українську політичну теорію, якої на державницьких позиціях до того час не було”. І далі С. Ленкавський деталізує свій висновок: “Головною заслугою є проведення основної критики політичного думання попереднього покоління в напрямі повного заперечення цієї квалітету і розслаблення, що українству давали ідеї соціалізму й лібералізму... Донцов на

це місце дуже виразно поставив принцип вольовості-твердості і тим привернув боекздатність українсько-му думанню" [19, с. 117].

Особливо багато місця характеристиці Д. Донцова С. Ленкавський відводить у вишкільній праці "Українська Військова Організація". Як і в попередньо аналізованій, в ній автор основну заслугу Д. Донцова вбачає у руйнуванні основ "розкладницького соціалізму і демолібералізму", "які навіть діставши таку рідку історичну шансу, як власну державність, у свої руки, завалили її нерішучістю – чи варто боротися їм за самостійність, чи може вистарчило б за федерацію" [19, с. 162].

До заслуг Д. Донцова в період становлення українського організованого націоналізму С. Ленкавський відносить і започаткування ним боротьби з оманливим радянським фільством, "розбиття вузькості задушливого галицького гета", а одночасно "поборювання всесвітності і космополітизму", розробку стратегії і тактики визвольної боротьби. Та й загалом: "Новий український націоналістично-революційний рух дістав від Донцова те, чого йому не доставало: міцне підсилення назріваючого в ньому духового переродження, а, крім того – теоретичне обґрунтування своїх позицій, свою власну українську політичну теорію, може й неповну, але вистарчальну для актуальних питань і для перспективи майбутніх цілей. Маючи такий ідеологічний виряд, націоналістичний рух вийшов на арену боротьби" [19, с. 163, 173].

Загалом обидві праці в частині характеристики Д. Донцова значною мірою перекликаються і характерним та майже ідентичним для них обох є актуальний для часу їх написання висновок С. Ленкавського: "Тому самозрозуміло, що особа Донцова є сьогодні і буде ще довгий час зненавиджена всіма чужими і своїми, що через його велику роботу над викоріненням рабських прикмет української вдачі втратили свої впливи на сучасників" [19, с. 162, 177].

У цьому контексті потребує уточнення щодо "чужих і своїх". З позицій ЗЧ ОУН такими були критики Д. Донцова відповідно поза межами Закордонних Частин та в рамках самої організації. Відносно перших, то О. Баган слушно зазначає, що поразка в Других визвольних змаганнях і жаклива руйнація української нації під п'ятою советського тоталітаризму зумовили в українській еміграції широку дискусію щодо шляхів подальшого розвитку та переосмислення набутого історичного досвіду. "Загалом, як і в політиці, так і в сфері культури це було зіткненням двох світоглядів: ліберального і націоналістичного". Ліберальні середовища звинувачували націоналістів у "тоталітаризмі", "нетолерантності", фашизмі, нацизмі тощо і ці ідеї позитивно сприймалися Заходом. У політиці з такими ідеями виступали Українська революційно-демократична партія (УРДП) І. Багряного та дрібніші партійні утворення соціалістичного спрямування, а в літературі – Мистецький український рух (МУР). Очевидно, що такі настрої були на руку більшовицькому режимові, а тому їх підігрівала більшовицька агентура (в МУРі, зокрема, агент В. Петров) [10, с. 59-60].

Щодо "своїх", то під ними С. Ленкавський мав на увазі внутрішню опозицію в ЗЧ ОУН. У зв'язку із цим виникає потреба дослідити постать Д. Донцова як фактора внутрішньоорганізаційної дискусії в ЗЧ ОУН.

Саме в цей час у Закордонних Частинах проявилися тенденції, які привели до формування внутрішньої опозиції. В руслі тієї світоглядної дискусії, що розгорнулася в українській еміграційній громаді, та ліберального натиску на націоналізм опозиціонери поставили перед Проводом ЗЧ ОУН ряд т. зв. "демократизаційних" вимог, які можна звести до чотирьох позицій:

1) вимоги внутрішньоорганізаційної перебудови – введення широкої демократизації в ОУН; 2) вимоги політично-програмних змін – декларування демократичних основ майбутньої Української держави; 3) вимоги соціально-програмових змін – пропаганда "безкласового українського суспільства" та обстоювання права на колективну форму господарювання в сільському господарстві; 4) вимоги ідеологічно-світоглядних змін – заперечення винятковості філософсько-ідеалістичної основи ідеології українського націоналізму і визнання впливу Д. Донцова на формування ідеології українського націоналізму, як "аморального" та негативного [17, с. 106].

Аналізуючи ці вимоги у контексті часу, не можна не погодитися із висновком Я. Дашкевича: "Засуджуючи Донцова, певні політичні сили та наукові групи намагалися здобути для себе індульгенцію від західних "демократів" та одночасно підтвердити свої неорадянські настрої, які часто межували з діяльністю п'ятої колони, що мала своїх диригентів, засланих зі сходу". На підтвердження цього висновку учасник опозиції Є. Стахів у своїх спогадах вказує, що один з лідерів опозиції М. Лебедь у цей час налагодив з "американськими чинниками" тісну співпрацю, яка була спрямована "проти засад української визвольної боротьби" [8, с. 12; 23, с. 263].

Як видно із наведеного переліку вимог опозиціонерів, Д. Донцов та його ідеологічна система стали одним із головних об'єктів їхнього нападу. Дійшло до того, що на вимогу опозиції із програм юнацького вишколу в структурі ЗЧ ОУН було усунено "Декалог українського націоналіста", як "вірний переклад політичної філософії Донцова на поточну мову". Але, завваживши, що юнаки потайки його переписують із старих мельниківських видань та поширюють між собою, Провід цю заборону відмінив [19, с. 303; 22, с. 20, 44].

З приводу Д. Донцова представник опозиції Р. Кричевський дещо пізніше писав: "...Опозиція критикувала Донцова за оголошені ним засади аморальності в політиці... Бандера не бачив за Донцовим ніяких прогріхів. Він приймав його зі всіма позитивами і негативами, а на сторінках (пізніше постало) "Шляху Перемоги" давав йому можливість плямувати краєвих публіцистів П. Полтаву і О. Горнового комуністами" [20, с. 40-41].

Заради справедливості варто зауважити, що Д. Донцов дійсно жорстко і в притаманному йому стилі реагував на світоглядно чужі прояви у внутрішній дискусії ЗЧ ОУН. Так, характеризуючи опублікований в еміграційній пресі лист П. Полтави "До друзів за кордоном" від 3 серпня 1950 р., Д. Донцов писав до М.

Мироненка: “А сама стаття Полтави – це просто скандал, її сором читати націоналістові. Він там признається до соціалізму, в часті і до марксизму, стоїть за “безкласову суспільність” і водночас за класову боротьбу, плете про “прогресивність”, проти “шовінізму” – цебто увесь комуністичний жаргон є його власністю. [...] І такі люди кермують визвольним рухом?! Яким правом називає він себе націоналістом?” [21, арк. 1].

Цікаво, що подібну по змісту, але дипломатичнішу по формі відповідь подав і С. Ленкавський. Зокрема він критично віднісся до листування П. Полтави з деякими марксистами на еміграції та до формули, що “за державне визволення можуть... боротися всі українці, в тому числі і марксисты”. На це С. Ленкавський відповідав словами, що є актуальними і до сьогодні: “Я, наприклад, не уявляю, на площині якого довір'я можна боротися, маючи за союзників боротьби за національні інтереси переконаних марксистів. Зрештою, де є такі марксисты, що прагнуть до УССД? ...Марксист тим і відрізняється від нас, що він класовим інтересам підпорядковує національні і в практичній політиці змагати мусить до розслоєння нації на класи, а не до інтеграції всіх національних сил” [19, с. 302].

Отож, у процесі внутрішньої дискусії С. Ленкавський, як у спілкуванні з опонентами, так і перед вишколюваним членством ЗЧ ОУН, стає на захист Д. Донцова, відстоює його світоглядні позиції та підкреслює ті причини, що спричинили ведення антидонцовської кампанії серед української еміграції.

Проте загалом Провід ЗЧ ОУН опинився в складній ситуації. З одного боку, Д. Донцов, як ідеолог, гостро реагував на марксистські прояви серед крайових діячів ОУН. З іншого – опозиція звинувачувала Провід і С. Бандеру, що вони відірвалися “від духу і букви” постанов Третього Надзвичайного Великого Збору ОУН, а, отже, не можуть виступати від імені крайової ОУН та УПА. Виступити проти Д. Донцова – означало заперечити ті світоглядні основи, на яких базувалася ідеологія ОУН, а відверто стати на його бік і публічно виступити з критикою ідеологічних напрацювань крайової ОУН – добровільно втрапити в пастку, яку наставила опозиція. А тому, якщо Д. Донцов вчиняв як безкомпромісний ідеолог, то С. Бандера і Провід ЗЧ ОУН змушені були вести себе як гнучкі політики.

Аналогічна ситуація сталася і з позицією ЗЧ ОУН щодо дискусії навколо Д. Донцова в українській еміграційній громаді. “Ця акція Шереха... формально не була звернена проти нас, але виключно проти Донцова, але фактично її ціллю було вщепити сумнів і зневіру в основи націоналістичного виховання наших кадрів і поставити під знак запиту категорії націоналістичного думання”, – писав С. Ленкавський Голові Проводу ОУН в Україні В. Куку. Причому, “атака була хитро спрямована проти писань Донцова передусім останнього періоду, з якими і ми не погоджувалися”. Але в процесі цієї дискусії виявилось, що “серед вужчих кіл наддніпрянської еміграції і наших нових членів зросло зацікавлення до передвоєнних писань Донцова (відновлення ЛНВісника) і почався ріст націоналістичного неофітизму”. А тому на закид В. Кука, чому ЗЧ ОУН не виступили проти Д. Донцова, С. Ленкавський відповідав: “На тлі тої ситуації виступати також і нам проти таких чи інших вихваток теперішнього Донцова було би політично шкідливо і помилково [19, с. 296].

Ідеологічний вплив Д. Донцова на процес становлення ЗЧ ОУН яскраво проявився і через його публікації у їхніх друкованих органах. В українській історіографії вже стало традицією вслід за М. Сосновським наводити перелік видань, з якими Д. Донцов співпрацював на еміграції: “Український клич”, “Америка”, “Український робітник”, “Гомін України”, “Вісник”, “Визвольний шлях”, “Українська Трибуна”, “Шлях перемоги”, “Голос Православного Братства”. Цей перелік розширив О. Баган, додавши: “Орлик”, “Час”, “Український самостійник”, “Авангард”, “Українська думка”, “Український шлях”, “Українець”, “На варті”, “Місія України”, “Альманах Гомону України”, “Клич нації”, “Крила”. Слід погодитися із М. Сосновським, що більшість із цих видань були такими, “які стоять на позиціях чи що є офіційними публікаціями ЗЧ ОУН”. Очевидно, що попри критику поточної політики і тактики ЗЧ ОУН, Д. Донцов вважав їх такими, які найбільше відповідають його світоглядно-ідеологічним позиціям [2, с. 195; 10, с. 61].

Однак видається, що і доповнений О. Баганом перелік також є неповним. Принаймні до нього варто додати ті друковані видання, що були засновані ЗЧ ОУН в традиціях тягlosti досвіду міжвоєнного періоду і в сподіваннях повторення їх суспільного успіху та ролі в національній мобілізації української еміграційної громади. Мова йде, зокрема, про вихід у світ 2 чисел журналу “Літературно-Науковий Вісник”. Ідея його відновлення належала С. Ленкавському. Він же був першим адміністратором і вів переговори з Д. Донцовим, аби той очолив редакцію. Як і інші подібні спроби, ця також завершилася невдало у сенсі редагування, однак не безрезультатно в контексті співпраці. Принаймні редакцією журналу спочатку було видано 4-тисячний тираж праці Д. Донцова “Хрест проти диявола”, потім отримано від нього для друку брошуру “За який Провід?”, а в другому числі журналу, що вийшов у січні-лютому 1949 р., під криптонімом “О. В.” надруковано статтю Д. Донцова “Якою має бути література” [13, с. 88–91].

У листі до С. Бандери адміністратор видання М. Мироненко, який перебрав справи від С. Ленкавського, так згадує про контакти з Д. Донцовим: “Маю особисту переписку з Доктором Д. Донцовим. [...] Його позитивне ставлення до нас і наших починів і справ незмінно позитивне, зокрема в питанні ЛНВ змінилося на ліпше і він нам прислав другу брошуру на 1 лист „За який Провід?”, що її ми пустили в друк. Дав дозвіл на передрук його творів без яких би то не було спеціальних умов” [24].

Детальнішої уваги дослідників творчості Д. Донцова вимагає і офіційний друкований орган ЗЧ ОУН журнал “Сурма”, що виходив у Мюнхені з 1949 по 1953 р. під редакторством С. Ленкавського. Принаймні автор двічі на його сторінках зустрічав публікації, підписані звичним для Д. Донцова криптонімом “Д.Д.” [25–27].

Таким чином, можна стверджувати, що Д. Донцов справив вагомий ідеологічний вплив на становлення Закордонних Частин ОУН. Його постать і твори були об'єктом вивчення у вишкільній системі ЗЧ ОУН та справляли формотворчий вплив на їх членство. Фактор Д. Донцова відіграв важливу роль у внутрішній дискусії ЗЧ ОУН, скільки він та його ідеологічна система були однією із тих принципових проблем, по лінії трактування яких з Організації вийшла опозиційна група і стався черговий розкол. Д. Донцов тісно співпрацював з рядом видань ЗЧ ОУН, до переліку яких слід додати і відновлені на еміграції "Літературно-Науковий Вісник" та "Сурму". Газети і журнали ЗЧ ОУН в його творчій діяльності посідали переважне місце серед інших еміграційних видань і цей факт вказує, що ця націоналістична формація стояла найближче до його до світоглядно-ідеологічних позицій.

Джерела та література

1. Мірчук П. Нарис історії ОУН. 1920–1939 роки. – К.: Українська видавнича спілка, 2007. – 1006 с.
2. Сосновський М. Дмитро Донцов. Політичний портрет. – Нью-Йорк; Торонто, 1974. – 416 с.
3. Єндик Р. Дмитро Донцов – ідеолог українського націоналізму. – Мюнхен: Укр. вид-во. – 1955. – 176 с.
4. Євген Коновалець та його доба. – Мюнхен: Видання Фондації ім. Євгена Коновальця, 1974. – 1091 с.
5. Квіт С. Дмитро Донцов. Ідеологічний портрет. – К.: Видавничий центр "Київський університет", 2000. – 260 с.
6. Квіт С. Чорнявий студент із Таврії // Донцов Д. Націоналізм. – Вінниця: ДП "ДКФ", 2006. – С. 4–19.
7. Чугуєнко М. В. Формування та розвиток ідеології Дмитра Донцова: Автореф. дис. канд. філос. наук. – Харків, 1998. – 16 с.
8. Дашкевич Я. Дмитро Донцов і боротьба довкола його спадщини // Дмитро Донцов. Твори. Том 1. Геополітичні та ідеологічні праці. – Львів: Кальварія, 2001. – С. 7–19.
9. Баган О. Націоналізм і націоналістичний рух. Історія та ідеї. – Дрогобич: Видавнича фірма "Відродження", 1994. – 192 с.
10. Баган О. Поміж містикою і політикою (Дмитро Донцов на тлі української політичної історії 1-ої половини ХХ ст.) // Дмитро Донцов. Твори. Том 1. Геополітичні та ідеологічні праці. – Львів: Кальварія, 2001. – С. 23–63.
11. Сич О. Дмитро Донцов у творчій спадщині Степана Ленкавського // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Випуск VIII. – Івано-Франківськ: "Плай", 2004. – С. 40–48.
12. Сич О. Соборницькі основи та спрямування Декалогу українського націоналіста // Україна соборна: Збірник наукових статей. – Київ, 2005. – Вип. 2. – Ч. І. – С. 311–322.
13. Сич О. Відновлення видання "Літературно-Наукового Вісника" в Мюнхені (1948–1949 рр.) // Визвольний шлях. – 2005. – Кн. 12. – С. 84–95.
14. Організація українських націоналістів і Українська повстанська армія. Історичні нариси / Відп. ред. С. В. Кульчицький. – К.: Інститут історії України НАН України, 2005. – 496 с.
15. Янів В. Донцов Дмитро // Енциклопедія українознавства. – Париж; Нью-Йорк: Видавництво "Молоде життя", 1955–57. – Т. 2. – С. 575–576.
16. Основи націоналізму. – Івано-Франківськ: Інститут політичної освіти ВО "Свобода", 2008. – 92 с.
17. Сич О. Степан Ленкавський в історії Організації Українських Націоналістів (1921–1922): Дис... канд. іст. наук. – К., 2007. – 230 с.
18. Історія українського націоналізму // Вишкільні матеріали. – Архів Степана Ленкавського при Інституті Освітньої Політики у м. Мюнхені. – Арк. 189–210.
19. Ленкавський С. Український націоналізм / Твори. За редакцією О. Сича. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2002. – Т. 1.
20. Кричевський Р. Організація Українських Націоналістів в Україні – Організація Українських Націоналістів закордоном і ЗЧ ОУН. Причини до історії українського націоналістичного руху. – Нью-Йорк; Торонто, 1962. – 116 с.
21. Донцов Д. до Мироненка М. 25.11.50 // Архівна збірка ОУН в Нью-Йорку. – Од. зб. 2023. – 3 арк.
22. Балей П. Фронда Степана Бандери в ОУН 1940 р. Причини і наслідки. – LAS VEGAS, 1997. – 373 с.
23. Стахів Є. Кризь тюрми, підпілля й кордони. Повість мого життя. – К.: "РАДА", 1995. – 286 с.
24. Лист Мироненка М. до Бандери С. 8.12.48 // Архівна збірка ОУН в Нью-Йорку. – Од. зб. 2023. – 1 арк.
25. "Сурма" // Енциклопедія українознавства. – Париж; Нью-Йорк: Видавництво "Молоде життя", 1976. – Т. 8.
26. Д.Д. Нова зміновіховщина // Сурма. – 1950. – Ч. 17.
27. Д.Д. Шоста колона // Сурма. – 1950. – Ч. 21.

Сыч А. М. Дмитрий Донцов в истории заграничных формаций ОУН (1945-1954 гг.)

Как в межвоенный период ОУН, так и в послевоенной эмиграции ее Заграничные Части испытали формотворческое идеологическое влияние Д. Донцова. В свою очередь позже, трансформировавшись в целостную ОУНр и перенеся свою политическую деятельность в Украину, эта националистическая структура объективно способствовала возрождению "времени Донцова" в Украине. Исследование влияния Д. Донцова на становление ЗЧ ОУН и составляет содержание этой статьи.

Ключевые слова: заграничные формации ОУН, мировоззренческие основы ОУН, эмиграция, идеологическая дискуссия.

Sych O. M. Dmytro Dontsov in the history of foreign units of OUN (Organization of Ukrainian Nationalists) (1945-1954)

It is possible to assert that D. Dontcov rendered ponderable ideological influence on becoming of Foreign Parts of OUN. His figure and works were the object of study in the study system of FP OUN and rendered influence on their membership. Factor of D. Dontcov play important role in the internal discussion of FP OUN, how many he and him ideological system were one of those of principle problems for the lines of interpretation of which from Organization an opposition group went out and a duty dissidence happened. Newspapers and magazines of FP OUN in his creative activity occupied an overwhelming place among other emigrant editions and this fact specifies that this nationalistic structure stood the nearest to his to view-ideological positions.

Keywords: Foreign formations of OUN, world view bases of OUN, emigration, ideological discussion.